

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1918.

Andra kammaren.

Nr 80.

Onsdagen den 19 juni.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades de vid kammarens sammanträde den 13 innevarande juni förda protokollen.

§ 2.

Föredrogos vart för sig:

statsutskottets memorial, nr 256, i anledning av andra kammarens återremiss av punkt 2 i statsutskottets memorial nr 244 beträffande kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om beviljande av anslag till fångvården och statens arbetsanstalter m. m. ävensom med förslag till anvisande av vissa anslag under andra huvudtiteln; och

bevillningsutskottets betänkande, nr 64, i anledning av särskilda Kungl. Maj:ts propositioner rörande ändringar i 1 och 3 §§ i förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften.

Kammaren biföll vad utskotten i nämnda memorial och betänkande hemställt.

§ 3.

Vidare föredrogos och lades till handlingarna bevillningsutskottets memorial, nr 65, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut rörande utskottets betänkande nr 53 i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående försäljning av pilsner m. m., dels ock i ämnet väckta motioner.

§ 4.

Vid härpå punktvis skedd föredragning av bevillningsutskottets betänkande, nr 66, angående beräkning av vissa bevillningar å tilläggsstat för år 1918 biföll kammaren vad utskottet i detta betänkande hemställt.

§ 5.

Ang. bevil-
ningarna för
år 1919.

Å föredragningslistan fanns härefter uppfört bevillningsutskottets betänkande, nr 67, angående beräkning av bevillningarna för år 1919.

Efter föredragning av *punkten 1:o*, angående inkomst- och förmögenhetsskatten, yttrade:

Herr R ö i n g: Herr talman, mina herrar! Skulle några utländska parlamentariker infinna sig vid kammarens sammanträde i dag, då den ytterst viktiga frågan angående beräkningen av bevillningarna för år 1919 föreligger till behandling och avgörande, och finna, att här i Sveriges riksdag detta ärende föredrages och avgöres inför så gott som fullständigt tomma bänkar, så skulle dessa parlamentariker förutsätta, att de fått en felaktig uppgift angående vilket ärende, som förelåg till behandling här i kamrarna i dag. Ty överallt i utlandet är den fråga, om det nu gäller att avgöra, en fråga, som tilldrar sig den största uppmärksamhet och som i regel föranleder debatter som vara den ena dagen efter den andra. Men som bekant är förhållandet det mosatta här i vårt land.

Det fåtal av kammarens ledamöter, som i dag är närvarande och som haft tillfälle att taga del av bevillningsutskottets betänkande nr 67, ha utan tvivel bemäktigats av en beklämmande känsla, när de tagit del av de svindlande summor som äro upptagna i inkomstberäkningen och de enorma utgifter som äro beslutade för år 1919. Glädjande nog hava dock inkomsterna för 1919 kunnat beräknas så pass fördelaktigt — speciellt ha regeringen liksom bevillningsutskottet ansett sig kunna beräkna krigskonjunktursskatten för år 1919 till 80,800,000 kronor — så att riksdagen i år icke behövt pålägga svenska folket nya direkta skatter till mer än i runt tal 60 miljoner kronor, och dessa nya skatter hava uteslutande lagts på de mest bärkraftiga skuldrorna.

När man i bevillningsutskottet deltar i detta ärendes behandling, måste man naturligtvis ställa den frågan till sig: hur skall det bli möjligt, om utgiftsökningen fortgår på samma sätt som det sista året, att kunna få budgeten att gå ihop för det år, som kommer närmast efter år 1919? Ja, svaret blir: det går icke annat än på någon av följande två vägar. Antingen måste man se till, att staten skaffar sig ökade inkomster, eller också får man se till att göra behövliga besparingar. Den första vägen, som kanske ur många synpunkter skulle vara bäst och angenämast att gå tror jag knappast är framkomlig, emedan skatteskruben nu tilldragits så hårt, att man icke kan tänka på att i någon större utsträckning ytterligare beskatta det svenska folket, såvida landet icke kommer i det mest förtvivlade läge; och att erhålla ökade inkomster från de affärsdrivande verken, järnvägar, post, telegraf och telefon, kunna vi ej heller beräkna, då numera avgifterna äro så väsentligt höjda, att man åtminstone för tillfället knappast kan tänka sig möjligheten

*Ang. bevil-
ningarna för
år 1919.
(Forts.)*

av vare sig högre taxor för person- eller godstrafik vid våra järnvägar eller högre post-, telegraf- eller telefonavgifter än de, som nu gälla eller under den närmaste framtiden komma att träda i kraft. Nej, det blir nog att gå den andra vägen och försöka spara allt vad sparas kan, och då gäller det icke blott för regeringen, när den för 1919 års riksdag skall framlägga sin proposition rörande de olika huvudtitlarna, att iakttaga största möjliga sparsamhet utan även för oss riksdagsmän att vid frågornas behandling vid 1919 års riksdag se till, att all möjlig sparsamhet iakttages.

Enligt mitt förmenande är det dock icke nog att spara vis-à-vis nya utgifter, som förestå vid 1919 års riksdag, utan man måste även söka att göra högst avsevärda besparingar i fråga om utgifter för sådana ändamål, som alltid ansetts och även äro mycket beaktansvärda, men för vilka man under de förhållanden, varunder vi nu leva, oavvisligen måste se till, att utgiftsposterna i största möjliga grad begränsas. Hur skall detta vara möjligt att åstadkomma? Jo, jag tror, att man möjligen skulle kunna komma ett gott stycke på väg, om regeringen, omedelbart efter det vi lämnat riksdagen, ville tillsätta en parlamentarisk kommission, bestående av medlemmar speciellt från statsutskottet, vilken kommission skulle få i uppdrag att undersöka, huruvida det låter sig göra att på så många punkter som möjligt vidtaga begränsningar i utgifterna för ändamål, som äro väl värda understöd, men för vilka man i fortsättningen, så länge förhållandena äro sådana de nu äro, icke kan bevilja de medel, som man hittills har gjort, det må röra handel, näringar, jordbruk eller andra utgiftsposter under de olika huvudtitlarna. Det är min bestämda övertygelse, att om en dylik kommission, bestående av de bästa krafterna inom riksdagen, finge arbeta på denna uppgift, skulle det vara möjligt för denna kommission att inkomma till regeringen med förslag till betydande begränsningar, så att besparingar kanske uppgående till tiotals miljoner kronor kunde föreslås och sedermera genomföras.

Jag skulle vara mycket tacksam, om den närvarande finansministern ville beakta det uppslag, som jag tagit mig friheten att i detta sammanhang framföra, och jag tillåter mig till sist, herr talman, endast be att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Hansson i Stockholm: Jag skall givetvis icke här inför de få här församlade ingå på en närmare diskussion, huruvida det icke vore möjligt att gå den första väg, herr Röing antydde, nämligen att öka statens inkomster för att finna nödiga medel för de ökade utgifterna. Det, som föranledde mig att begära ordet, var när herr Röing talade om besparingar på sådana områden, där visserligen anslag kunde anses vara väl motiverade, men där man, särskilt med hänsyn till rådande förhållanden, borde undersöka, om icke inskränkningar kunde göras. Jag väntade verkligen att i detta sammanhang få höra herr Röing tala om fjärde och femte huvudtitlarna, och jag blev något överraskad, när han endast nämnde handel, industri och jordbruk. Jag vill icke låta detta tillfälle gå

Ang. bevil-
ningarna för
år 1919.
(Forts.)

förbi, när här frågan om nödvändiga besparingar bragts på tal, att som min mening uttala, att om besparingar skola göras, man i första hand bör överväga att inskränka utgifterna under fjärde och femte huvudtitlarna. Det är visserligen sant, att man vid behandlingen av dessa huvudtitlar utgått från, att man icke skulle rubba 1914 års beslut, utan att man genom att hålla sig inom ramen av nämnda beslut, uppfyllt allan rättfärdighet. Min övertygelse är emellertid, att om vi komma in i så abnorma förhållanden, att det blir nödvändigt att vidtaga extra ansträngningar för att få statens finanser att gå ihop, bör man i första hand tänka på att göra besparingar i fråga om dessa utgifter för fullkomligt improduktiva ändamål, som äro samlade under fjärde och femte huvudtitlarna. Kunde en sådan parlamentarisk kommission, som herr Röing ifrågasatt, göra något på detta område, tror jag, att den hade en verklig uppgift att fylla.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

Punkterna 2:o—15:o.

Vad utskottet hemställt bifölls.

§ 6.

Slutligen föredrogos vart efter annat bankoutskottets memorial, nr 83, angående instruktion för nästa riksdags bankoutskott; och

utlåtande, nr 84, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 2, 4, 5 och 6 §§ i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänstnehavares rätt till pension.

Utskottets i nämnda memorial och utlåtande gjorda framställningar biföllos.

§ 7.

Anmäldes och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen

från konstitutionsutskottet:

nr 450, angående av riksdagen beslutade ändringar i rikets grundlagar;

nr 451, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 290, med förslag till lag om ändrad lydelse i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 m. m.;

nr 452, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 277 med förslag till lag om ändrad lydelse av § 2 mom. 1, 2, 3 och 4, § 18 samt § 40 mom. 1 i förordningen om landsting den 21 mars 1862;

nr 453, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till dels lag om ändrad lydelse av §§ 1, 2, 10, 13, 19, 21, 22, 23, 30,

36, 38 och 39 i förordningen den 21 mars 1862 om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd, dels lag om ändrad lydelse av §§ 1, 3 och 4 i lagen den 25 juni 1909 angående folkskoleväsendet i vissa städer, dels ock lag om ändrad lydelse av 1, 2, 3, 4, 5 och 7 §§ i lagen den 15 maj 1903 angående folkskoleväsendet i Stockholm;

nr 454, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 261 med förslag till lag om ändrad lydelse av § 28, § 29 mom. 1 och § 42 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, till lag om ändrad lydelse av §§ 21, 22 och 31 i förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862 samt till lag om ändrad lydelse av § 2 mom. 6 och 7 samt §§ 3 och 16 i förordningen om lands- ting den 21 mars 1862 ävensom om upphävande av § 2 mom. 5 i sist- nämnda förordning, ävensom av i anledning därav väckta motioner om ändring dels i riksdagsordningen, dels ock i kommunalförfattningarna;

nr 455, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 262 med förslag till lag om ändrad lydelse av § 28, § 29 mom. 4, §§ 30—32 och § 36 mom. 2 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, till lag om ändrad lydelse av § 23, § 24 mom. 1, §§ 27 och 28, § 29 mom. 1, §§ 30, 31, 35 och 40 i förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862 samt till lag om ändrad lydelse av § 6 mom. 2, § 10 mom. 1, §§ 11—14, § 15 mom. 1, §§ 16, 17, 20 och 22 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862 jämte en inom riksdagen i ämnet väckt motion;

nr 456, angående uppskov med behandlingen av från sistlidne riksdag vilande förslag till ändrad lydelse av §§ 103 och 108 rege- ringsformen samt § 13, § 14 mom. 2, § 15 mom. 1 och 4, § 17 mom. 1 och 2, § 21, § 69 och § 70 riksdagsordningen, så ock till över- gångsstadganden i regeringsformen och riksdagsordningen;

från bevillningsutskottet:

nr 419, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 17 § 5 mom. i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker m. m.;

nr 420, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående handel med skattefri sprit m. m., dels ock i ämnet väckta motioner;

nr 421, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående vissa alkoholhaltiga preparat;

nr 422, dels i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om extra inkomst- och förmögenhetsskatt för år 1919 dels ock angående särskild tilläggsskatt för år 1918 å inkomst och förmögenhet;

nr 446, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående vissa ändringar i förordningen den 28 oktober 1910 om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering m. m.;

nr 447, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående försäljning av pilsner m. m.;

nr 448, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 20 § i förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt samt avdelning 4:o) i de vid samma förordning fogade särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen m. m.; och

nr 449, i anledning av två Kungl. Maj:ts propositioner med förslag till ändringar i vissa delar av förordningen den 30 juni 1916 om krigskonjunkturskatt; samt

från statsutskottet:

nr 4 A, angående regleringen av utgifterna under riksstatens för år 1919 fjärde huvudtitel, innefattande anslagen till lantförsvarsdepartementet;

nr 4 B, angående regleringen av utgifterna under tilläggsstatens för år 1918 fjärde huvudtitel, innefattande anslagen till lantförsvarsdepartementet;

nr 394, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående löne- och pensionsreglering för lärarpersonalerna vid allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet, folkskoleseminarierna, folk- och småskolorna, de högre folkskolorna och de kommunala mellanskolorna jämte i ärendet väckta motioner;

nr 407, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av den lägre tekniska undervisningen jämte i ärendet väckta motioner;

nr 423, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fastställande av postverkets stat för driftkostnader år 1919 m. m.;

nr 424, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fastställande av telegrafverkets stat för driftkostnader under år 1919 m. m.;

nr 425, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition om anvisande av medel till beredande av tvångsuppfostran åt minderåriga manliga förbrytare m. m.;

nr 426, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillfällig löne reglering för tjänstemän vid postsparbanken jämte en i ämnet väckt motion;

nr 427, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för upprätthållande av kommerskollegii verksamhet under år 1919 m. m.;

nr 429, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillfällig löne reglering för tjänstemän vid postverket m. m. ävensom i ämnet väckta motioner;

nr 430, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillfällig löne reglering för tjänstemän vid telegrafverket m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

nr 431, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillfällig löne reglering för tjänstemän vid statens vattenfallsverk m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

nr 432, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag om ändringar i visa delar av gällande telefon- och telegrafreglementen samt i ämnet väckta motioner;

nr 433, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till överenskommelser dels angående malmbrytning inom Luossavara och Grängesbergs malmfält dels angående redan medgiven malmbrytning inom Kirunavara och Gellivare malmfält ävensom en i ämnet väckt motion;

nr 436, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående re-sebidrag till vissa patienter vid radiumhemmet i Stockholm;

nr 437, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående beredande av fyllnadsarvode åt en särskild föredragande i finansdepartementet;

nr 438, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare statsbidrag å tilläggsstat för år 1918 till det frivilliga brandväsendet;

nr 439, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående beredande av arvodesfyllnad åt tjänstemän, som på förordnande uppehålla kammarätsrådstångöring;

nr 441, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avlöningsförhöjning för viss fångvårdstjänsteman;

nr 442, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillstånd för vissa ordinarie befattningshavare hos postsparbanken att i och för åtnjutande av avlöningsförhöjning genom ålderstillägg tillgodoräkna sig viss tjänstgöring;

nr 443, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående avsättning till statsverkets fond av rusdrycksmedel;

nr 444, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen ävensom i propositionen med förslag till tilläggsstat för år 1918 gjorda framställningar om anslag för oförutsedda utgifter; och

nr 445, i anledning av väckt motion angående ersättning åt lokomotivreparatören M. Holmberg för flyttning till annan tjänstgöringsort.

Vidare anmäldes och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelser:

nr 468, till Konungen med reglemente för riksbankens styrelse och förvaltning; samt

nr 469, till fullmäktige i riksbanken med överlämnande av bankoreglementet.

§ 8.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 2,32 e. m.

In fidem
Per Cronvall.